

*Til pater Finn L ynges artikel „Cominco, Greenex og socialmedhjælperne“, som bragtes i GRØNLAND nr. 5 - 1973, har departementschef Erik Hesselbjerg knyttet følgende kommentar:*

## Ingen illusioner om, at begyndende mineral-virksomhed i Grønland bliver problemfri

I Sermitsiak fra den 20. oktober 1972 pegede pater Finn Lynge i forbindelse med den minevirksomhed, som Cominco/Greenex er i færd med at opbygge ved Marmorilik, på to væsentlige spørgsmål: Forureningsfaren og risikoen for menneskelige og sociale konsekvenser for det lokale distrikt.

Jeg vil gerne give udtryk for, at jeg er ganske enig i den grundholdning, jeg ser som baggrunden for Finn L ynges indlæg, nemlig at de to nævnte forhold bør betragtes med største alvor og ikke bør overses ud fra et ønske om for enhver pris at få minedrift igang i Grønland. På den anden side finder jeg, at indlægget giver anledning til, at der fra Ministeriet for Grønlands side gives en nærmere belysning af de vilkår og omstændigheder, der gør sig gældende i den konkrete sag, og at indlægget i øvrigt suppleres med de generelle synspunkter, der anlægges af ministeriet i denne forbindelse.

Bl. a. under henvisning til den naturforurening, som Comincos (og andre selskabers) virksomhed har forårsaget i Canada, advarer Finn Lynge mod at

stole på eventuelle forsikringer om, at firmaet nok skal lade være med at svine for meget ved Marmorilik, fordi disse forsikringer simpelthen intet betyder, hvis man ikke har tvangsforanstaltninger i baghånden.

I ministeriets overvejelser har problemet med i praksis at få overholdt de vilkår og regler, der opstilles, spillet en væsentlig rolle, ikke mindst på baggrund af de uheldige erfaringer man har gjort andre steder. Jeg skal ridse hovedtrækkene op for de forholdsregler, der for Marmoriliks vedkommende hidtil er truffet specielt vedrørende forureningen.

Den tekniske godkendelse af mineprojektet bygger på den erkendelse, at en vis forurening umiddelbart omkring en minevirksomhed ikke kan undgås, men at det er af helt afgørende betydning, at man begrænser forureningen mest muligt og hindrer denne i at brede sig til det øvrige fjordkompleks og farvandene omkring Grønland.

Der er naturligvis i den tekniske godkendelse angivet en række maximalt tilladelige koncentrationer for de stoffer,

der med spildevandet ledes ud i fjorden. Herudover bliver der ved munden af den lille K'aumarujuk Fjord, som minen ligger ved, etableret en kontrolzone. Det er i den tekniske godkendelse præciseret, at „ministeriet vil foranledige løbende undersøgelser af K'aumarujuk Fjorden og tilstødende områders vand, fauna, flora og sedimenter. Der må ikke vest for den anførte kontrolzone forekomme nogen efter ministeriets opfattelse signifikant berigelse (væsentlig forurening) af vand, fauna, flora og sedimenter med stoffer stammende fra minen.“

Det er med andre ord alene ministeriet og dermed den danske sagkundskab, der afgør, om de fremtidige forhold er forsvarlige. De detaljerede regler, der er fastsat i den tekniske godkendelse, skal ses i sammenhæng med vilkårene i selve udnyttelseskoncessionen. Efter disse kan ministeriet, såfremt „faren for forureningsgener overstiger det efter ministeriets skøn tilladelige, pålægge koncessionshaveren at indstille virksomheden helt eller delvis, indtil manglerne er afhjulpet.“ Der er således i godkendelsen af projektet og i koncessionsbetingelserne indbygget muligheder for de eventuelle tvangsforanstaltninger, som Finn Lynge anbefaler.

Vurderingen af, om der finder en forurening sted, der betyder noget, må naturligvis bl. a. baseres på grundige undersøgelser af K'aumarujuk Fjorden og kontrolzonen, før minen går i drift. Disse undersøgelser, der bl. a. omfatter fjordbundens sedimenter, skaldyr, fisk, sæler, vandets fysiske og kemiske forhold og luftens tilstand, er igangsat allerede i år, og de skal, når resultaterne

foreligger, formentlig suppleres næste år, inden minen går igang.

Spørgsmålet om sikring mod forurening fra minevirksomheden er fra første færd blevet behandlet i et forum med repræsentanter fra Grønlands Fiskeriundersøgelser, Grønlands Geologiske Undersøgelse, Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser, Grønlands Tekniske Organisation og Akademiet for de tekniske Videnskaber, ligesom den nyoprettede Miljøstyrelse har været hørt, før den tekniske godkendelse blev endeligt udformet.

Med hensyn til det andet hovedpunkt i Finn L ynges artikel, nemlig den menneskelige og sociale side af sagen i Umá-nak distrikt, er vi som nævnt fra ministeriets side helt enige i, at også denne side af sagen bør anskues med al mulig alvor, og at det bør sikres, at den fremtidige udvikling ikke medfører uacceptable „omkostninger“ af menneskelig og social art.

Hvorvidt den løsning af disse problemer, der peges på af Finn Lynge, d. v. s. et hårdt og kompromisløst forbud for de beskæftigede i minevirksomheden mod at fraternisere med befolkningen, er den rette, er jeg imidlertid ikke sikker på. Jeg tror, at man bør anskue sagen på en mere fleksibel og nuanceret måde. F. eks. kan man pege på, at det jo er tanken efterhånden at søge grønlandsk arbejdskraft inddraget i virksomheden, og at disse bestræbelser vel ikke rigtig harmonerer med den „indkapslingspolitik“, som et forbud vil være udtryk for. Eller med andre ord: Hvis der skal være alvor i bestræbelserne for en grønlandsk medleven i mineralvirksomheden, tror jeg,

man snarere må søge frem mod regulerende former for „sameksistens“ med de lokale samfund end så absolutte løsninger som den foreslåede.

Finn Lynge nævner, at Cominco er et selskab, der er indstillet på at drive en rentabel virksomhed. Dette vil vel ingen, ejheller Cominco, bestride, og rentabilitet er da også en forudsætning for, at der kan drives mineralvirksomhed – i Grønland som andre steder. Men derfra og til at udelukke, at selskabet har en udtalt interesse i og er indstillet på selv at yde en indsats for et ordentligt og rimeligt forhold til såvel det dansk/grønlandske samfund som helhed som det lokale samfund er et langt spring.

Når ovenstående er sagt, vil jeg gerne pointere, at jeg ikke mener, man på forhånd skal udelukke nogen løsninger, ejheller forbudsløsningen, som selskabet uden tvivl vil gå med til, hvis myndighederne forlanger det. Jeg finder dog, at man i første række skal søge frem mod acceptable løsninger i et samspil mellem de parter, Umának kommunalbestyrelse, Cominco/Greenex og ministeriet, der hver for sig har muligheder for og midler til at få tilvejebragt en reguleret sameksistens. Dette bør i hvert fald

være udgangspunktet for de overvejelser på dette felt, der skal tilendebringes forinden minedriften for alvor igangsættes.

Jeg vil gerne til slut – også med udgangspunkt i Finn L ynges indlæg – gøre opmærksom på, at ministeriet på ingen måde nærer illusioner om, at den begyndende udvikling af mineralvirksomhed i Grønland er problemfri. Dette gælder både de af Finn Lynge fremdragne forhold og de mere tekniske og økonomiske sammenhænge. I dette arbejde står ministeriet og andre over for problemer, hvis løsning kræver viden og erfaringer, som man ikke tidligere har haft til rådighed, og der vil utvivlsomt opstå problemer og situationer, hvor hverken ministeriet eller andre på forhånd bør give sig ud for at være eksperter og at have klare løsninger på alt. I denne situation bør der ikke herske tvivl om, at ministeriet gerne ser en åben kommunikation og debat om problemerne, og at vi ikke mindst gerne modtager synspunkter og oplysninger fra de steder i Grønland, hvor de forskellige former for virksomhed skal foregå i praksis.

*Fra Sermitsiæk – Godthåb Avis  
(10. nov. 1972).*